SWECO

RAPPORT NVI BRATTEBORG

UPPDRAGSNUMMER 1355089

NATURVÄRDESINVENTERING VID BRATTEBORG, VAGGERYDS KOMMUN

RAPPORT

2017-10-02

2017-10-02

RAPPORT

REVIDERAD 2017-10-05

Sweco Environment AB

Fältinventering, rapport: Sandra Broström

Granskning: Kirsi Jokinen

Reviderat avsnitt	Revidering	Utförare	Datum
3, stycke 3, samt 3.1	Redigerad text	Sandra Broström	2017-10-05
4.1	Redigerad text	Sandra Broström	2017-10-05
4.3	Redigerad text	Sandra Broström	2017-10-05
4.4	Ändrad storlek av karta	Sandra Broström	2017-10-05
5	Redigerad text	Sandra Broström	2017-10-05

Sammanfattning

Vaggeryds kommun har ett planerat verksamhetsområde vid travbanan (Bratteborg) där en bäck korsar verksamhetsområdet. Med anledning av detta har Sweco Environment AB genomfört en naturvärdesinventering i ett område om ca 1 ha utmed bäcken vid Bratteborg. Syftet med inventeringen var att undersöka om det finns höga naturvärden i området, samt att för bäcken bedöma behov av skyddsåtgärder utmed bäcken.

Bäcken vid Bratteborg utgörs av en rätad och rensad bäckfåra som i jordbruksmarken saknar skyddszon. Vattendraget rinner genom jordbruksmark och granskog. Vattendraget bedöms ha visst naturvärde, klass 4, då det bidrar med variation i landskapet men i övrigt saknar särskilda biotopkvaliteter. Som lämpligt skyddsavstånd till bäcken rekommenderas två meter. I skogsmark bör träd inom denna zon lämnas, då dessa bidrar till skuggning av bäcken och agerar erosionsskyddande vid högflöden. Vattendraget omfattas på sträckan som rinner genom jordbruksmark av bestämmelserna om generellt biotopskydd.

Innehållsförteckning

1 Bakgrund 5

2 Lokalisering 5

3 Metod 7

3.1 Avgränsningar 7

3.2 Naturvårdsarter 8

4 Resultat 9

4.1 Allmän beskrivning av inventeringsområdet 9

4.2 Tidigare kända naturvärden och områdesskydd 9

4.3 Tidigare artfynd 9

4.4 Naturvärdesobjekt 9

4.5 Artobservationer 13

4.6 Övrigt 13

5 Samlad bedömning och förslag till skyddsåtgärder 13

6 Referenser 13

1 Bakgrund

Vaggeryds kommun har för avsikt att exploatera ett område i kommunen vid Bratteborg som utgör ett framtida verksamhetsområde. Som ett underlag i arbetet att ta fram en plan för detta område ska en naturvärdesinventering genomföras. Mot denna bakgrund har Sweco utfört en naturvärdesinventering på uppdrag av Vaggeryds kommun.

2 Lokalisering

Inventeringen omfattade ett område vid Bratteborg norr om Vaggeryds travbana på fastigheterna Stödstorp 2:1 samt Bratteborg 2:6 i Vaggeryds kommun, Jönköpings län. Naturmiljön som ingick i inventeringen består av en bäck med stränder. Inventeringsområdet omfattning framgår av Figur 1.

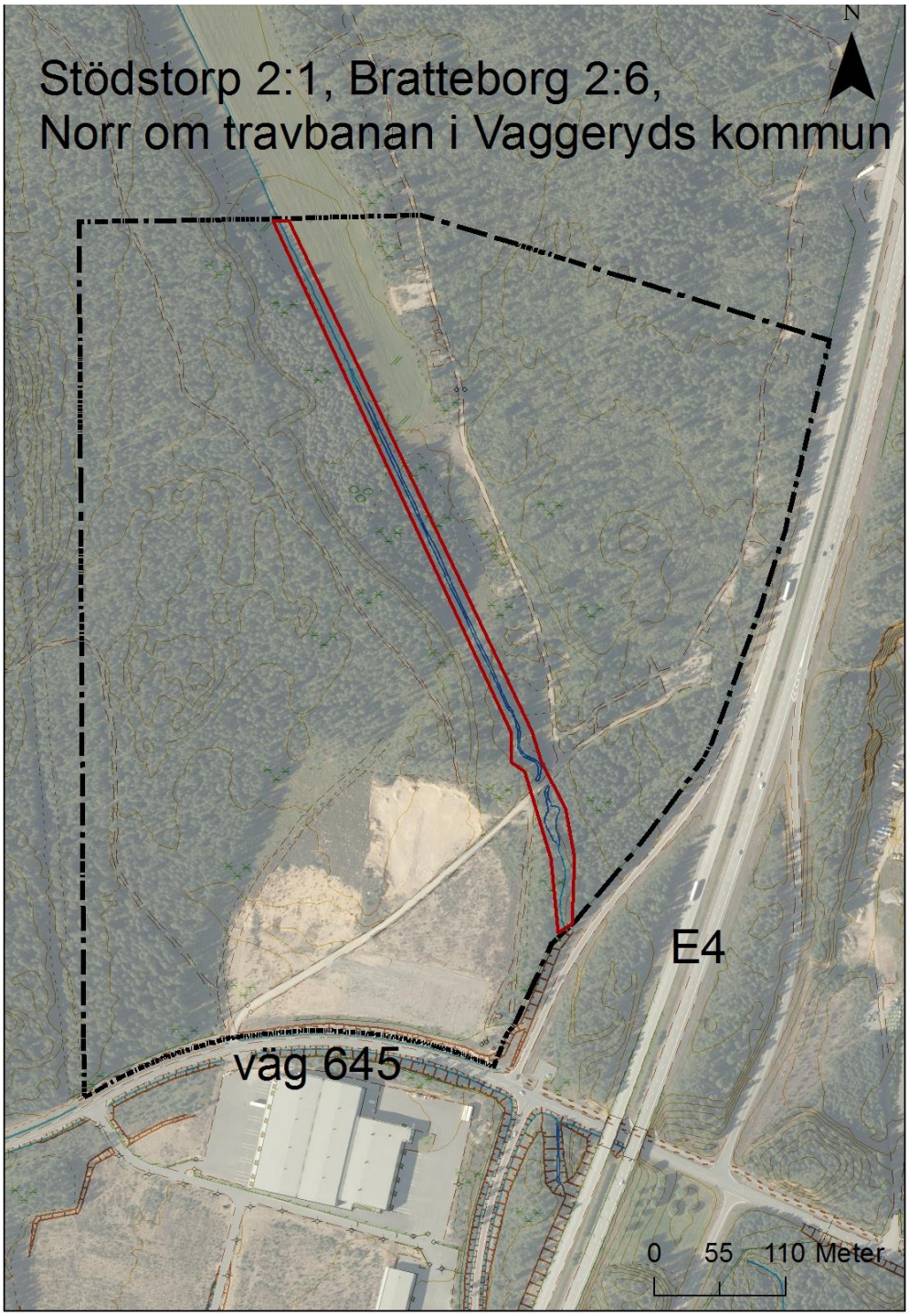

Figur 1. Inventeringsområde Bratteborg (röd markering). Svart markering avser det planerade verksamhetsområdet. Källa: Vaggeryds kommun, 2017.

3 Metod

Metodiken har utgått från den metodik som använts av Kråkfot natur vid tidigare inventeringar i Vaggeryds kommun (Kråkfot 2015).

Syftet med naturvärdesinventeringen (NVI) var att bedöma det aktuella områdets naturvärden, det vill säga områdets betydelse för biologisk mångfald, på fältnivå.

Detta innebär att en genomgång av tillgängligt material, ortofoto m.m. genomförs innan fältarbetet påbörjas. Som underlag har Länsstyrelsens webb-GIS använts, där samtliga lager som rör natur har studerats. Även Trädportalen, Naturvårdsverkets kartverktyg Skyddad Natur samt Skogsstyrelsens Skogens Pärlor har använts som underlag. Eftersök har gjorts efter övrig litteratur, så som tidigare inventeringar i området. Därutöver har uttag av rödlistade och skyddade arter gjorts från Artdatabanken. Samtligt underlag har studerats inom det avgränsade inventeringsområdet om ca 1 hektar bestående av en bäck och dess stränder (se Figur 1).

Fältinventeringen har utförts den 19 september 2017 av Sandra Nordquist. Vid inventeringen har bäcken vid Bratteborg behandlats som ett objekt (Objekt ID 1).

Vid inventeringen noteras naturtyp, dominerande vegetation och naturvårdsarter (för definition, se kap 3.2). Eventuella negativ ingrepp så som förekomst av gödselpåverkan, diken eller körskador dokumenteras. Utöver detta noteras övriga saker som bedöms kunna vara av intresse eller betydelse för naturvärdesklassificering.

Varje delområde tilldelas en naturvärdesklass enligt tabell 1. Ju högre naturvärde desto mer ingående beskrivs delområdet. Som ytterligare underlag och handledning för bedömning av naturvärde har teknisk rapport avseende svensk standard för naturvärdesinventering använts (SIS-TR 199001:2014).

Vid inventeringen har även områden som omfattas av generellt biotopskydd avgränsats.

Tabell 1. Naturvärdesklasser enligt SS 199000:2014.

NVI detaljeringsgrad medel	Definition	Beskrivning
Naturvärdesklass 1	Högsta naturvärde	Störst positiv betydelse för biologisk mångfald
Naturvärdesklass 2	Högt naturvärde	Stor positiv betydelse för biologisk mångfald
Naturvärdesklass 3	Påtagligt naturvärde	Påtaglig positiv betydelse för biologisk mångfald
Naturvärdesklass 4	Visst naturvärde	Viss positiv betydelse för biologisk mångfald

3.1 Avgränsningar

Inventeringsområdet avgränsades av kund utifrån planerad exploatering samt kända naturvärden. Inventeringsområdet är ca 1 hektar stort och omfattar en bäck med stränder i skogs- och jordbruksmark på fastigheterna Stödstorp 2:1 samt Bratteborg 2:6 (se Figur

1). Den naturvärdesinventering som gjort syftar till att göra en bedömning av om och i så fall var i området det finns höga naturvärden.

3.2 Naturvårdsarter

Naturvårdsarter har använts som ett underlag vid klassificering av ett områdets naturvärde. Definitionen av naturvårdsarter har hämtats från svensk standard för naturvärdesinventering (SS 199000:2014). Naturvårdsarter omfattar juridiskt skyddade arter, typiska arter, rödlistade arter, ansvarsarter, signalarter och nyckelarter. Typiska arter är arter vars förekomst indikerar s.k. gynnsam bevarandestatus hos aktuell naturtyp enligt EU:s art- och habitatdirektiv (Naturvårdsverket 2015).

Som ett underlag har uttag av rödlistade och skyddsklassade arter gjorts från Artdatabanken. Skyddsklassning av arter sker av Artdatabanken för att skydda fynd av vissa känsliga arter, fynd vilka annars hade visats öppet i Artportalen. Skyddsklassningen berör arter som bl.a. är känsliga för förföljelse, insamling av ägg, jakt eller störning pga ökad besöksfrekvens.

Det finns fem klasser varav 1 är öppen visning och 5 högsta skyddsklass, där fynd diffuseras till rutor om 50x50 km. Uttag av skyddsklassade arter kan bland annat göras av konsult som underlag vid naturvärdesinventeringar. I samband med uttaget förbinder sig konsulten att ej öppet sprida information av skyddsklassade arter. Observera att bara för att en art inte är rapporterad till Artportalen betyder inte det att arten inte finns på platsen.

I rapporten anges rödlistade arter tillsammans med en förkortning av sin rödlistekategori. Se Tabell 2 nedan för sammanställning av rödlistans kategorier samt deras förkortning. Rödlistning innebär inte ett juridisk skydd, utan är en bedömning av en arts utdöenderisk. Den svenska rödlistningen utgör underlag för Naturvårdsverkets arbete med åtgärdsprogram och förvaltningsplaner. Det är en del av Sveriges miljömål att naturligt förekommande naturtyper och arter ska ha gynnsam bevarandestatus.

Tabell 2. Rödlistans kategorier. De arter som uppfyller kraven för någon av nedanstående kategorier benämns som rödlistade. Kategorierna CR, EN samt VU benämns även som hotade. Källa: Artdatabanken 2015.

Förkortning	**Kategori**
EX	Utdöd
RE	Nationellt utdöd
CR	Akut hotad
EN	Starkt hotad
VU	Sårbar
NT	Nära hotad

4 Resultat

4.1 Allmän beskrivning av inventeringsområdet

Inventeringsområdet omfattar en mindre bäck med strandkant. Inventeringsområdet är ca 1 ha stort. Bäcken rinner i nordvästlig-sydöstlig riktning genom jordbrukslandskap i norr och skogslandskap i söder. Skogslandskapet i bäckens närområde består av relativt ung granskog. Söder om inventeringsområdet passerar bäcken E4 och rinner ut i Gyltån, som i sin tur mynnar i Hjortsjön i centrala Vaggeryd.

Bäcken rinner upp från diverse mindre våtmarker mellan travbanan i söder och Ekeberg i norr. Öster om inventeringsområdet löper E4 i nord-sydlig riktning. Söder om inventeringsområdet finns ett mindre industriområde samt Vaggeryds travbana.

4.2 Tidigare kända naturvärden och områdesskydd

Bäcken vid Bratteborg utgör inte en vattenförekomst enligt vattenförvaltningen (VISS 2017-09-25). Därmed saknas miljökvalitetsnormer samt statusklassning av vattendraget.

I övrigt saknas underlag rörande bäckens naturvärde.

4.3 Tidigare artfynd

Det finns inga registrerade artfynd hos ArtDatabanken.

4.4 Naturvärdesobjekt

Vid inventeringen identifierades ett naturvärdesobjekt, se beskrivning nedan samt Figur 2.

Figur 2. Identifierat naturvärde utmed bäck vid Vaggeryds travbana, Vaggeryds kommun.

Objekt 1	Bäck vid Bratteborg
Naturtyp: Vattendrag	Naturvärdesklass: 4
Biotop: Mindre vattendrag med mjukbotten	Naturvårdsarter: Saknas
Områdesskydd: Generellt biotopskydd	Natura 2000-naturtyp: Nej
Motivering: Objektet bedöms ha visst biotopvärde och obetydligt artvärde. Biotopvärdet baseras på att vattendraget bidrar med variation i landskapet och skapar ett fuktigt mikroklimat i de skogsbeklädda delarna. Rätning och rensning, vattendragets ringa storlek samt att vattendraget har mjukbotten drar ner biotopvärdet. Artvärdet baseras på bristen på naturvårdsarter eller en mer artrik miljö än vad som kan förväntas. Sammantaget bedöms naturvärdet som visst, klass 4.	Beskrivning: Objektet består av en mindre bäck som rinner genom jordbrukslandskap och skogsmark. Bäcken är ca 0,5 m bred och ca 0,2-0,3 m djup vid inventeringstillfället, då vattenflödet bedömdes som medel-högt. Bäcken har en mjuk lerbotten och saknar i huvudsak block, sten och grus. I jordbruksmarken saknas träd utmed vattendraget, dock finns ett bitvis mycket tätt buskskikt av bl.a. björk och gran i bäckens slänter som skuggar bäcken. Här är vattendraget nästan helt igenvuxet med bl.a. veketåg och högvuxna starrarter. Buskskiktet avverkas regelbundet. I söder där bäcken rinner genom skogsmark finns enstaka träd liggande över vattnet. Längst i söder, intill avfarten från E4, finns ett relativt stort antal nyligen stormfällda granar över vattendraget. Bäcken är tydligt både rensad och rätad i såväl jordbruksmark som skogsmark. Den del av bäcken som rinner genom jordbruksmark omfattas av bestämmelserna om generellt biotopskydd.

Figur 3. Södra delen av objekt 1, vy söderut. Rensad bäck i skogsmiljö.

Figur 4. Norra delen av objekt 1, vy norrut. Rätad bäck i jordbruksmark.

4.5 Artobservationer

Inga naturvårdsarter identifierades vid inventeringen.

4.6 Övrigt

Vid inventeringen identifierades en biotop som omfattas av bestämmelserna om generellt biotopskydd enligt 7 kap 11 b miljöbalken. Objektet redovisas i Tabell 3 nedan.

Tabell 3. Biotoper som omfattas av generellt biotopskydd samt skyddsvärda träd.

Objekt ID	Objektstyp	Beskrivning	Lokal
GB1	Generellt biotopskydd	Vattendrag i odlingslandskap	Objekt 5

5 Samlad bedömning och förslag till skyddsåtgärder

Bäcken vid Bratteborg är påverkad av mänsklig aktivitet. Vattendrag har dock som minst visst naturvärde i och med att de tillför viktig variation i landskapet. Ett lämpligt skyddsavstånd till bäcken vid exploatering bedöms vara minst 2 meter. Träd inom denna gräns bör lämnas som en skyddszon för vattendraget med avseende på skuggning och att trädens rötter bidrar till att minska risken för erosion vid högflöden. Bäcken kan även utvecklas till att utgöra ett naturinslag i det planerade verksamhetsområdet, t.ex. genom plantering av träd utmed bäcken som då också gynnar bäckens naturvärde. Bäcken omfattas av generellt biotopskydd i den del som rinner genom jordbruksmark. För åtgärder som påverkar bäcken på denna sträcka krävs dispens från biotopskyddsbestämmelserna.

6 Referenser

Artdatabanken, uttag av skyddade och rödlistade arter, erhållet 2017-09-18.’

Kråkfot Natur, 2015. Naturvärdesinventering och naturvärdesbedömning av Götarps hage, Vaggeryds kommun.

Länsstyrelsens webb-GIS, hämtat 2017-09-18.

Naturvårdsverket Skyddad Natur, hämtat 2017-09-18.

Skogsstyrelsens Skogens pärlor, hämtat 2017-09-18.

Svensk standard SS 199000:2014. Naturvärdesinventering avseende biologisk mångfald (NVI) – genomförande, naturvärdesbedömning och redovisning. Swedish Standars Institute.

Teknisk rapport SIS-TR 199001:2014. Naturvärdesinventering avseende biologisk mångfald (NVI) – Komplement till SS 1990000. Swedish Standards Institute.